

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่องการศึกษาเพื่อหาปัจจัยในการกำหนดความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจ นำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งอาศัยวิธีการพรรณนาที่มุ่งเน้น การแสวงหาปัจจัยที่จะใช้กำหนดเกณฑ์ความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน และกำหนดเกณฑ์ความพร้อมที่เหมาะสมต่อการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความสามารถในการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการ เป็นสำคัญ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในจังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน ที่จดทะเบียนกับสำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์จังหวัดภาคเหนือ (สทภน.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลที่บ้านทีกไว้เมื่อ วันที่ 9 มิถุนายน 2541 จำนวน 301 ราย

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น 69 ราย ได้แก่

3.1.2.1 กลุ่มผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย โดยตรง ดังนี้

(ก) ประชากรที่ตอบแบบสอบถามเบื้องต้นว่า มีรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 54 ราย จากจังหวัดเชียงใหม่ 35 ราย จังหวัดเชียงราย 9 ราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 7 ราย จังหวัดลำปาง 1 ราย จังหวัดแพร่ 1 ราย และจังหวัดน่าน 1 ราย

(ข) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่ทำให้สาธารณชนเข้าใจว่าจัดหรือมีรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน เช่น ใช้ชื่อหรือสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ทำให้สาธารณชนเข้าใจว่ามีรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศหรือเป็นบริษัทนำเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้ข้อมูลจาก สทภน. บ้านทีกไว้เมื่อเดือนมีนาคม 2542 และผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์พบเห็นด้วยตาตนเอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้อาจเป็นบริษัทนำเที่ยวที่จดทะเบียนกับสำนักทะเบียนในภูมิภาคอื่นก็ได้ จำนวน 15 ราย

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับตรวจสอบความคิดเห็น ซึ่งได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มประชาชน และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานั่นที่ผู้ประกอบการก็นำเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นสำคัญ และ กลุ่ม องค์กรเอกชน ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และ นักวิชาการ เป็นประชากรเสริม เพื่อตรวจสอบซ้ำเท่านั้น หรือ อีกนัยหนึ่ง คือความพร้อมวัดที่ผู้ประกอบการก็นำเที่ยว ความคิดเห็น วัดที่กลุ่มอื่นๆ

3.2 ข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

3.2.1. ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการศึกษา จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้มาด้วยการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง

3.2.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่มีบุคคล ห้องสมุด หรือ หน่วยงานอื่นๆ เก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น รายงานการวิจัยต่างๆ เอกสารสิ่งพิมพ์ web-site และ สถิติที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัย รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องทั้งในและนอกพื้นที่ศึกษา

3.2.2 วิธีการเก็บข้อมูล

3.2.2.1 ค้นคว้าจากห้องสมุด ทั้งห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบริการสืบค้นข้อมูลทาง internet ระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ ห้องสมุดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และหนังสือเอกสารที่สำนักงาน ททท. ภาคเหนือ เขต 1 เก็บรวบรวมไว้ ซึ่งเป็นแหล่งการค้นคว้าจากเอกสาร ที่มีเอกสารความรู้ด้านการท่องเที่ยวมากที่สุดเท่าที่จะหาได้ในภาคเหนือตอนบน

3.2.2.2 ค้นหาใน Web-site ซึ่งมีข้อมูลมากพอสมควร หากแต่ยังเป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ถูกกลั่นกรอง และไม่เป็นที่เชื่อถือมากนักเมื่อเทียบกับข้อมูลที่เป็นเอกสาร สิ่งพิมพ์

3.2.2.3 การสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม และส่งทางไปรษณีย์ไปยังประชากรทั้งหมดจำนวน 301 ราย ในภาคเหนือตอนบน เมื่อเดือนมิถุนายน 2541 โดยมีคำถามสำคัญว่าท่านมีรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป ในการนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 54 ราย เป็นผู้ประกอบการก็นำเที่ยวจากจังหวัดเชียงใหม่ 35 ราย เชียงราย 9 ราย แม่ฮ่องสอน 7 ราย ลำปาง 1 ราย แพร่ 1 ราย และ น่าน 1 ราย

3.2.2.4 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบนำสัมภาษณ์เพื่อขอทราบแนวคิด เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความคิดเห็นในเรื่องของการกำหนดมาตรฐานความพร้อมของ ธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่ควรจะเป็นเป็นสำคัญ โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการที่มีข้อเขียนหรือแนวคิดแสดงต่อสาธารณะว่ามีความรู้ความเข้าใจหรือความสนใจ ในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นประธานชมรม นายกสมาคม และ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่เห็นว่ามียารายการนำเที่ยวเชิงนิเวศ หรือสนใจในเรื่องของการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือ รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงได้รับรางวัล ในด้านการจัดนำเที่ยวที่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มพนักงานของ ททท. ที่มีบทบาท ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีรายชื่อนามบุคคลที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ดังนี้

● นักวิชาการ ได้แก่

1. รศ.สุรเชษฐ เชนฐุมาศ คณบดีคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ดร.ดรรรชนี เอมพันธ์ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ดร.อุไรวรรณ ตันกิมยง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. ดร.เรนทร์ เจริญเมือง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. นายอนุชา เล็กสกุลติลก สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
6. อ.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

● ผู้ประกอบการ / ประธานชมรม / นายกสมาคม ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ได้แก่

1. นายศุภฤกษ์ สุรางกูร	นายกสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผจญภัย
2. นายราชนันท์ วีระพันธ์	หอการค้าจังหวัดเชียงใหม่
3. นส.อรวรรณ นิมานันท์	นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเชียงใหม่
4. นางเสาวลักษณ์ ชิมาด้า	นายกสมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่
5. นส.แสงเดือน ชัยเลิศ	ประธานชมรมทัวร์ป่าภาคเหนือ เชียงใหม่
6. นส.จงกล ดวงศรี	เจ้าของ บริษัทนำเที่ยว เชียงใหม่กรีนทัวร์แอนด์เทรคกิ้ง
7. Mr.Robert Greifenberg	เจ้าของ บริษัทนำเที่ยว สยามซาฟารี ภูเก็ต
8. นายสุนทร สกุลสัน	ผู้จัดการ บริษัทนำเที่ยว ซีแคนนู ภูเก็ต

● พนักงานของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

1. นายภราเดช พยัสมิ์เขียว รองผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
2. นส.ดวงดาว สุวรรณรังสี บรรณาธิการอนุสาร อ.ส.ท.
3. นส.ยุวดี นิรัตน์ตระกูล หัวหน้างานอนุรักษ์ กองอนุรักษ์และฟื้นฟู
4. นายคมกริช ดั่งเงิน หัวหน้างานวางแผน กองวางแผนและพัฒนา
5. นายพรหมเมศ นาถมทอง หัวหน้างานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กองวางแผนและพัฒนา
6. นายอิสรา สถาปนเศรษฐ์ หัวหน้างานตรวจ สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ จังหวัดภาคเหนือ

3.2.2.5 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยผู้วิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษา จากสาขาวิชาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์(Ecotourism) คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งมีพื้นฐานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการเรียนการสอนในห้องเรียนมาแล้วส่วนหนึ่ง โดยให้นักศึกษาสมัครเข้ารับการอบรมเทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจำนวน 25 คน มีการอบรม 2 วัน ระหว่างวันที่ 30-31 พฤษภาคม 2542 เนื้อหาในการอบรม ประกอบด้วย วันแรก นายอนุชา เล็กสกุลดิลก ผู้ที่ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ ททท. เป็นวิทยากร เรื่องแนวคิดทฤษฎีของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และในภาคบ่ายผู้วิจัยได้นำเสนอความเป็นมา หลักการเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย รวมทั้งได้อธิบายแบบตรวจสอบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาในครั้งนี้ ให้นักศึกษาได้ทราบและซักถามในประเด็นที่สงสัยและไม่ชัดเจน ในวันที่สอง รศ.ดร.เบญจา ยอดดำเนิน จาก มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ได้ให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวแก่นักศึกษา และได้ทำกิจกรรมเหมือนจริง(workshop) ในภาคบ่ายด้วย หลังจากนั้นทำการคัดเลือกนักศึกษาเหลือจำนวน 10 คนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยนักวิจัย โดยจะทำตัวเป็นนักท่องเที่ยวไปถามข้อหวัรจากบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และในขณะที่เข้าไปท่องเที่ยวจะสังเกตพูดคุยกับมัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยว คนมาให้บริการในด้านต่างๆ ชาวบ้าน และอื่นๆ เพื่อทราบสถานการณ์ที่แท้จริง ของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศว่า มีการดำเนินการนำเที่ยวเชิงนิเวศอย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการประมวลไว้หรือไม่ แล้วเมื่อกลับมาในแต่ละครั้งจะต้องกลับมาเล่าให้ผู้วิจัยฟังโดยละเอียด และเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ซักถามในประเด็นที่สงสัย รวมทั้ง ต้องส่งรายงาน

เป็นบันทึกประจำวัน (Diary) ภาพถ่าย และแบบตรวจสอบให้แก่ผู้วิจัยไว้วิเคราะห์ต่อด้วยการดำเนินการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนี้ ดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน 2542 ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำสถานภาพที่แท้จริงมาประมวลวิเคราะห์ ร่วมกับแนวคิดทฤษฎี และผลการศึกษาตามกระบวนการและวิธีการที่กำหนดไว้ แล้วสังเคราะห์ออกมาเป็นเกณฑ์ ที่ผู้ประกอบการจะสามารถนำไปปฏิบัติและพัฒนาตนเองต่อไปได้

3.2.2.6 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง ผู้วิจัยได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการขึ้น 2 ครั้ง โดยในครั้งแรกมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว นักวิชาการ รัฐ และองค์กรเอกชน รวมทั้งประชาชนที่มีส่วนได้เสีย ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ได้มีส่วนในการนำเสนอ ปัจจัยที่กำหนดความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ และในครั้งที่สองมีวัตถุประสงค์หลักให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากครั้งแรก มีส่วนในการตรวจสอบข้อกำหนดความพร้อมที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์มานำเสนอ ว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหรือไม่อย่างไร รวมทั้งเปิดโอกาสให้ปรับปรุงแก้ไขร่างดังกล่าวได้ด้วย โดยมีรายละเอียดในการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการทั้งสองครั้ง ดังนี้

(1) การจัดสัมมนา ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดชื่อโครงการสัมมนาไว้ว่า "การสัมมนาเพื่อพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ในภาคเหนือตอนบน ครั้งที่ 1" จัดขึ้น ณ ห้องเพทาย-ไพฑูรย์ โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่ เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2542 มีรายละเอียดโครงการ ประเด็นการพิจารณา และผู้เข้าร่วมสัมมนา ดังนี้

หลักการและเหตุผล

ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา คำว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" เข้ามามีบทบาทและได้รับการกล่าวขานอย่างแพร่หลายทั้งในสหรัฐอเมริกา แอฟริกา ยุโรป หรือแม้กระทั่งในเอเชีย อย่างไรก็ตามยังมีข้อถกเถียงที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่า มาตรฐานที่ถูกต้องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นเช่นไร ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันนี้ผู้ประกอบการนำเที่ยวและที่พักรหลายแห่งได้ติดป้ายประชาสัมพันธ์ว่ามีการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีหลายคนตั้งข้อสงสัยว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องควรมีมาตรฐานในระดับใดที่จะสามารถอ้างสิทธิ์กับนักท่องเที่ยวและเจ้าของพื้นที่ได้ว่าตนเองมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องและได้มาตรฐาน (Ecotourism Guidelines for Nature Tour Operators, The Ecotourism Society)

ในปัจจุบัน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวส่วนหนึ่งในภาคเหนือ ได้เริ่มจัดกิจกรรมนำเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็น การประชาสัมพันธ์ ณ บริษัท ห้าง ร้าน ของตน และ/หรือ การประชาสัมพันธ์ผ่านแผ่นพับ แผ่นปลิว รวมทั้งกลยุทธ์ทางการตลาด อื่นๆ ซึ่งก่อให้เกิดคำถามคล้ายๆกับคำถามข้างต้นว่า เป็นการจ้ดนำเที่ยวเชิงนิเวศที่มีมาตรฐาน ความพร้อม เป็นไปตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่เพียงใด

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้องระดมความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบการ นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ และ เอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาปัจจัยที่จะนำไปพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ อันจะเป็นผลดีต่อภาครัฐ และ ธุรกิจ ในการนำไปใช้เป็นแนวทาง ดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนในการกำหนดมาตรฐานของการดำเนิน ธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อให้ผู้ประกอบการ ได้มีส่วนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ส่วนอื่นๆของสังคมที่มีความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เพื่อให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน ในการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศที่ภาคธุรกิจสามารถจะนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมาย

1. เพื่อให้ผู้ประกอบการ นักวิชาการ องค์กรเอกชน ชุมชน ภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการกำหนดมาตรฐานของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน อย่างเป็นรูปธรรม
2. เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน จากทุกส่วนของสังคม

กิจกรรม และ ประเด็นการพิจารณา

ในภาคเข้าเป็นการบรรยายใน 2 หัวข้อ ได้แก่ "Ecotourism ทำไม ต้องร่วมกันสร้างมาตรฐาน" โดย นายภราเดช พษ์มิวชีเยอร์ รองผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ "แนวปฏิบัติ

บทเรียน เรื่อง Ecotourism ของธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ" โดย นายศุภฤกษ์ ศุรางกูร นายกสมาคม
ไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผจญภัย และเจ้าของบริษัทหนุ่มสาวทัวร์

ในภาคบ่าย เป็นการแบ่งกลุ่มย่อยจำนวน 5 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีผู้ที่มีมาจากทุก
องค์กรรวมกัน ทำการอภิปราย เพื่อหาแนวทางการจัดเกณฑ์ความพร้อมหรือมาตรฐานของผู้
ประกอบการ โดยไม่มีการชี้นำใดๆทั้งสิ้นจากผู้วิจัยและวิทยากร เพื่อให้ข้อเสนอออกมาจากความคิด
ของผู้เข้าร่วมสัมมนาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามให้เป็นหัวข้อในการอภิปรายว่า
"ท่านคิดว่าผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีเกณฑ์ความพร้อม (มาตรฐาน) อะไรบ้าง"

การสัมมนาเพื่อพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือ
ตอนบน ครั้งที่ 1 นี้ มีผู้เข้าร่วมสัมมนาจำนวนรวมทั้งสิ้น 82 คน และมีรายนามผู้เข้าร่วมสัมมนา
แยกตามบทบาท หน้าที่ และองค์กรต้นสังกัด ได้ดังนี้

วิทยากร

1. นายภราเดช พยัฆวิเชียร	รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
2. นายศุภฤกษ์ ศุรางกูร	นายกสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
และผจญภัย
3. นายอนุชา เล็กสกุลดิถิก	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย (วท.)
4. ผศ.ดร.อวารณ์ ไภยาสพัฒนกิจ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
5. นายสมบุญ อัมภาสกิจ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
6. อ.สมคิด แก้วทิพย์	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สมาคม / ชมรม ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยว

1. เขียมทิพย์ กิติบุตร	(แทน) นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
2. มนูญ กาละพัฒน์	(แทน) นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
3. ณัฐการต์ โอโน	(แทน) นายกสมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่
4. ณัฐสกล สุขวณิช	สมาชิกสมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่
5. นพดล กุลพิจิตร	(แทน) นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวลำปาง
6. จุลพันธ์ สิทธิวงศ์	(แทน) นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเชียงราย

7. อุดม ชิดนาลัย (แทน) ประธานชมรมทัวร์ป่าภาคเหนือ เชียงใหม่

ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

1. กฤษฎากร พูใจ	เอส ที ซี ทัวร์ แอนด์ ทราเวลเซอร์วิส
2. เกษม สำเร็จ	คณะบุคคลเชียงใหม่ทราเวลเซอร์วิส
3. จันทรวีภา สายชุ่มอิน	บ.เชียงใหม่เรนโบว์
4. จินตนา สุวาลัย	วรรณาทัวร์
5. จีระเดช ก่อทอง	บ.เชียงใหม่เรนโบว์
6. ชัยยันต์ ทรัพย์แก้ว	เทรคกิ้งคอลเลคทีฟ
7. ดารารัตน์ โพธิรักษา	บ.ชัมมิต อีโค ทัวร์
8. ธนา แก้วนิล	แพ้วังแก้ว และวังแก้วรีสอร์ท ลำปาง
9. พิกุลทอง วงษ์ทอง	โกเชียงใหม่ทัวร์จำกัด
10. ไพลิน ผาสุข	โกเชียงใหม่ทัวร์จำกัด
11. ไพศาล คำแข	พี เอส เอ็น ทราเวล แอนด์ เทรคกิ้ง
12. โยชิต นามพลแสน	Third Eye
13. ราเชษฐ วาปีทะ	อีสต์ เวสต์ สยาม สาขาเชียงใหม่
14. วรรณา โธมัส	วรรณาทัวร์
15. ศราวุธ รุ่งบรรณพันธ์	ไกลเด่นท์ทัวร์
16. สงวน สันทากร	เอส ที ซี ทัวร์ แอนด์ ทราเวล เซอร์วิส
17. สนิท ลือไชย	บ.เจมส์ แอนด์ แจ็ค เทรคกิ้งทัวร์
18. สร้อยเพชร ปัญญาเต็ม	อุดมพรทัวร์
19. สายชล พฤษนันท	สายชลธุรกิจพัฒนา
20. สุชาติ ชาญเจริญกุล	วรรณาทัวร์
21. สุดารัตน์ รัตนรักษ์	เจม ทราเวล
22. สุทธิ ฮายพิทักษ์	จอห์นนี่บอย เทรค
23. สุรินทร์ สิทธิน้อย	วนิดาทัวร์
24. เสน่ห์ เปี้ยสุ	จอห์นนี่บอย เทรค
25. แสงเทียน มหาวรรณ	คณะบุคคลเชียงใหม่ทราเวลเซอร์วิส
26. โสภภาพรณ กาสมสัน	แม่สอดการท่องเที่ยว สาขาเชียงใหม่

27.โสภี ศุภกุล	วรรณาทัวร์
28.พัฒน์ชัย ชัยวรรณ	ซาริก้าทัวร์
29.ฟ้า ธารินทร์	ซั่มมิท อีโค ทัวร์
30.วิไลลักษณ์ ดิฐพงษ์พิชญ์	Unique Travel Service
31.พิมพ์นิภา นิลจรุญ	แมปิงริเวอร์ไซด์ทัวร์
32.ประสิทธิ์ วิทยาเกื้อ	Super Star Tour
33.จกกล ดวงศรี	Chiang Mai Green Tour & Trekking
34.นิตยา งานดี	บ.กาดสวนแก้ว

นักวิชาการ และ องค์กรพัฒนาเอกชน

1. ฉัตรแก้ว สิมารักษ์	หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ชูสิทธิ์ ชูชาติ	หัวหน้าโปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
4. พัชรินทร์ ดำรงกิติกุล	นักวิชาการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
5. รัลนา มณีประเสริฐ	นักวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา
6. จิตศักดิ์ พุฒจรรยา	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
7. สันต์สุดา พรหมไชย	(แทน) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม ม.เชียงใหม่
8. บุษบัน จันทร์เลิศ	(แทน) ผู้อำนวยการ RMDC, ม.เชียงใหม่
9. เดชา เตียงเกตุ	องค์กรพัฒนาเอกชน จากอำเภอแม่แจ่ม
10. ชุติมา พอแลกู	เจ้าหน้าที่ IMPECT
11. จักร กิณีสี	ประธานกลุ่มเพื่อนนก
12. สาโรจน์ แวมณี	กลุ่มเพื่อนนก
13. กุลวลิต เฝ้าเจริญ	ศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ
14. ฉันทสิทธิ์ บุญยสาระนัย	ศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ
15. วิเชียน กันทาร์ักษ์	ศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ

กรมป่าไม้

1. วิชัย กิจมี	(แทน) ป่าไม้เขตเชียงใหม่
2. ชิตีพัทธ์ โพธิ์รักษา	(แทน) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
3. อัมพร ปานมงคล	(แทน) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
4. ระวีวรรณ ศิริไชย	(แทน) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติออบหลวง
5. ดวงรัตน์ เนตรพงษ์	เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

1. อรุณศรี ศาสตรานิติ	ผู้อำนวยการกองวิชาการและฝึกอบรม
2. นवल สารสอน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงาน ททท.ภาคเหนือ เขต 1
3. จำไพพรรณ แก้วสุริยะ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองอนุรักษ์และฟื้นฟู
4. พูลจวี มนต์เสวี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองพัฒนาการตลาด
5. พลดา เดชพลมาตย์	พนักงาน กองวิชาการและฝึกอบรม
6. นงลักษณ์ อยู่เย็นดี	พนักงาน กองวางแผนโครงการ
7. วราภรณ์ ศรพรหม	พนักงาน กองอนุรักษ์และฟื้นฟู
8. วชิรี ชูรักษา	พนักงาน กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว
9. แววดาว อนุสทธิชัย	พนักงาน กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว
10. อุบลวรรณ ประดับสุข	พนักงาน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
11. สรียา บุญมาก	พนักงาน สำนักงาน ททท.ภาคเหนือเขต 2
12. นันทิมา พวงมะลิ	พนักงาน สำนักงาน ททท.ภาคเหนือ เขต 1
13. ทศพร ณ เชียงใหม่	พนักงาน สำนักงาน ททท.ภาคเหนือ เขต 1
14. ภัทรอนงค์ ณ เชียงใหม่	พนักงาน สำนักงาน ททท.ภาคเหนือ เขต 1
15. สรวิชาติ อาสาสรรพกิจ	พนักงาน สำนักงาน ททท.ภาคเหนือ เขต 1

สรุปผลการสัมมนา ในแต่ละกลุ่มย่อย ได้นำเสนอที่ประชุมถึงปัจจัยที่กำหนดความพร้อมของผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวเชิงนิเวศ ตามคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ให้ว่า “ท่านคิดว่าผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวเชิงนิเวศควรมีความพร้อม หรือ มาตรฐานอะไรบ้าง” ไว้ที่น่าสนใจทุกกลุ่ม ซึ่งได้นำมาเป็นข้อมูล ในการกำหนดปัจจัยความพร้อมของผู้ประกอบการกิจการนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ร่วมกับข้อมูลอื่นๆที่ได้จากกระบวนการศึกษา และวิธีการที่กำหนดไว้

(2) การจัดสัมมนา ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดชื่อโครงการสัมมนาไว้ว่า "การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกำหนดมาตรฐาน และวางแนวทางพัฒนาความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน" (การสัมมนาเพื่อพัฒนาความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ครั้งที่ 2) จัดขึ้น ณ ห้องเจียงทองบอลรูม โรงแรมเดอะปาร์ค จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2542 มีรายละเอียดโครงการ กิจกรรม ประเด็นพิจารณา และผู้เข้าร่วมสัมมนา ดังนี้

หลักการและเหตุผล

ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา คำว่า "การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ" เข้ามามีบทบาทและได้รับการกล่าวขานอย่างแพร่หลาย ทั้งในสหรัฐอเมริกา แอฟริกา ยุโรป หรือแม้กระทั่งในเอเชีย อย่างไรก็ตามยังมีข้อถกเถียงที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่า มาตรฐานที่ถูกต้องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นเช่นไร ยิ่งไปกว่านั้นในปัจจุบันนี้ผู้ประกอบการนำเที่ยวและที่พักหลายแห่งได้ติดป้ายประชาสัมพันธ์ว่ามีการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีหลายคนตั้งข้อสงสัยว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องควรมีมาตรฐานในระดับใดที่จะสามารถอ้างสิทธิ์กับนักท่องเที่ยว และเจ้าของพื้นที่ได้ว่าตนเองมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องและได้มาตรฐาน (Ecotourism Guidelines for Nature Tour Operators, The Ecotourism Society)

ในปัจจุบัน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวส่วนหนึ่งในภาคเหนือได้เริ่มจัดกิจกรรมนำเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นการประชุมสัมมนา ณ บริษัทห้าง ร้านของตน และ/หรือ การประชาสัมพันธ์ ผ่านแผ่นพับ แผ่นปลิว web-site รวมทั้ง กลยุทธ์ทางการตลาดอื่นๆ ซึ่งก่อให้เกิดคำถามคล้ายๆกับคำถามข้างต้น ว่า เป็นการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศที่มีมาตรฐานความพร้อมเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ เพียงใด

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้อง ระดมความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบการ นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาปัจจัยที่จะนำไปพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ อันจะเป็นผลดีต่อภาครัฐและธุรกิจในการนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการ ต่อไป

วัตถุประสงค์ / เป้าหมาย

1. เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะผู้ประกอบการและอื่นๆ ได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการดำเนินการนำเที่ยวเชิงนิเวศที่สามารถนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. เพื่อร่วมกันวางแนวทางและกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ในอันที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน

กิจกรรม และ ประเด็นการพิจารณา

ในภาคเช้า ผู้วิจัยได้นำเสนอให้ที่ประชุมทราบถึง วิธีการศึกษา ผลการศึกษาที่เป็นร่างปัจจัยที่กำหนดความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ได้จากกระบวนการศึกษาทั้งหมดที่ผ่านมา ให้แก่ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ทราบและสอบถามในประเด็นสงสัย และหลังจากนั้น วิทยากร รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี ได้แนะนำกระบวนการ และกติกาของการสัมมนากลุ่มย่อยที่แบ่งกลุ่มตามองค์กระตุ้นสังกัด ได้แก่ กลุ่มข้าราชการพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มนักวิชาการองค์กรพัฒนาเอกชน ได้เป็น 5 กลุ่ม เพื่ออภิปรายในประเด็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับ ร่างปัจจัยที่กำหนดมาตรฐานของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ และให้มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขได้ด้วย

ในภาคบ่าย เป็นการแบ่งกลุ่มย่อยจำนวน 5 กลุ่ม โดยทำการแบ่งใหม่ แตกต่างจากภาคเช้า เป็นการแบ่งกลุ่มคณะองค์กระตุ้นสังกัดเพื่อพิจารณาในประเด็น 5 ประเด็น คือ มาตรการและกลไกในการพัฒนารายการนำเที่ยวเชิงนิเวศ โครงสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ แนวทางและเนื้อหาของการพัฒนาบุคลากรมัคคุเทศก์ ทูตและการพัฒนาทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ และ การตลาดที่สนับสนุนธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันกำหนดมาตรฐาน และวางแนวทางพัฒนาความพร้อมของธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน หรือการสัมมนาเพื่อพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน ครั้งที่ 2 นี้ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวนรวมทั้งสิ้น 62 คน และมีรายนามผู้เข้าร่วมสัมมนาแยกตามบทบาท หน้าที่ และองค์กระตุ้นสังกัด ได้ดังนี้

วิทยากร

1. รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี	คณะสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล |
|--------------------------|--|

สมาคม / ชมรม ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนำเที่ยว

1. วิลัยลักษณ์ ดิฐพงษ์พิชญ์	(แทน) หอการค้าจังหวัดเชียงใหม่
2. มนูญ กาละพัฒน์	(แทน) นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเชียงใหม่
3. ประไพพิมพ์ ปุณนะหิตานนท์	(แทน) นายกสมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่
4. แสงเดือน ชัยเลิศ	ประธานชมรมทัวร์ป่าภาคเหนือ
5. สวัสดิ์ ชนะ	สมาชิกชมรมทัวร์ป่าภาคเหนือ
6. บวร อินธรรมะ	สมาชิกชมรมทัวร์ป่าภาคเหนือ

ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

1. จงกล ดวงศรี	Chiang Mai Green Tour & Trekking
2. วิเชียร กันทาร์กซ์	Chiang Mai Green Tour & Trekking
3. นิรันดร์ ออนศรี	เจมส์ แอนด์ แจ็ค เทรคกิ้ง ทัวร์
4. ณัฐกานต์ โอโน่	ซารีก้าทัวร์
5. วรธนา โธมัส	วรธนาทัวร์
6. ไสภาพรรณ กาสมสัน	แม่สอดการท่องเที่ยว
7. สร้อยเพชร ปัญญาเตียม	อุดมพรทัวร์
8. พิมพ์นิภา นิลจรรยา	แม่ปิงริเวอร์ไซด์
9. อุดม อินถมยา	ยูนิค ทราเวล
10. พี่า ธารินทร์	ซั่มมิท อีโคทัวร์
11. กฤษณา เกษมสุข	ซั่มมิท อีโคทัวร์
12. พงษ์ศิริ กลิ่นบัว	กาดสวนแก้ว
13. ธงชัย อัมฤทธิธรรม	กาดสวนแก้ว
14. กฤษฏากร พูใจ	เอส ที ซี ทัวร์ แอนด์ ทราเวล เซอร์วิส
15. สงวน สันทากร	เอส ที ซี ทัวร์ แอนด์ ทราเวล เซอร์วิส
16. ชัยยันต์ ทรัพย์แก้ว	เทรคกิ้ง คอลเลคทีฟ

17. นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์	นราทวัร์
18. รัชพล พูนลาภยศ	บ้านยาวชน
19. ไคล่งเพ็ ทองเหลือง	อีโคเฟรนลี่
20. ชนินทร์ จำปาราช	สยามอีโคไลฟ์
21. สุพัชรี ประสิทธิ์มี	สยามอีโคไลฟ์

นักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ตัวแทนชุมชน ชาวบ้าน

1. ศ.ดร.มนัส สุวรรณ	สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ผศ.ดร.อวรรณ โอบาสพัฒนกิจ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
3. (แทน) รศ.ดร. อนุรักษ์ ปัญญาอนุวัฒน์	สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. รัลนา มณีประเสริฐ	นักวิจัย สถาบันวิจัยชาวเขา
5. (แทน) สันท์สุดา พรหมไชย	สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
6. ทรงศักดิ์ ภู่น้อย	อาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
7. จิตศักดิ์ พุดมจร	อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
8. ดวงกมล ศิริสุข	นักศึกษา สาขาวิชา การท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. จักร กิณีสี	กลุ่มเพื่อนนก
10. สาโรจน์ แวมณี	กลุ่มเพื่อนนก
11. กุลวลิต เผ่าเจริญ	ศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ
12. พณิตตา สิงห์ศรา	นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการมนุษย์ กับ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
13. พรนิล วิกฤษพัฒน์	นักศึกษา สาขาวิชาการจัดการมนุษย์ กับ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หน่วยงานราชการ

1. ไชโย ยี่งาตรา	หัวหน้า อุทยานแห่งชาติออบหลวง
2. ชิตพัทธ์ โพธิ์รักษา	(แทน) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
3. ดารารัตน์ โพธิ์รักษา	เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
4. กิตติยา ปัญญาศรี	เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

5. วสันต์ ตันเจริญ	เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
6. รุ่งอรุณ ปานมงคล	(แทน) หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
7. นคร บุญประเสริฐ	สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
8. ชัชวาลย์ ชัชวรัตน์	สำนักงาน จังหวัดแพร่
9. วรพจน์ ประทีปรัตน์	สำนักงานจังหวัดน่าน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1. จำไพพรรณ แก้วสุริยะ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองอนุรักษ์และฟื้นฟู
2. พูลฉวี มนต์เสวี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองพัฒนาการตลาด
3. พวีทรัพย์ ตันสุกิจวานิช	พนักงาน กองพัฒนาการตลาด
4. แหวดดาว อนุสฤติย์	พนักงาน กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว
5. สิริพรรณ เห็นสุข	พนักงาน กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว
6. วราภรณ์ ศรพรหม	พนักงาน กองอนุรักษ์และฟื้นฟู
7. นงลักษณ์ อยู่เย็นดี	พนักงาน กองวางแผนโครงการ
8. อุบลวรรณ ประดับสุข	พนักงาน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
9. สรียา บุญมาก	พนักงาน สำนักงาน ททท. ภาคเหนือ เขต 2
10. เปรมศักดิ์ ศรีนวล	นิติกร สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและ
มัคคุเทศก์จังหวัดภาคเหนือ
11. นันทิมา พวงมะลิ	พนักงาน สำนักงาน ททท. ภาคเหนือ เขต 1
12. สรวิชาติ อาสาสรรพกิจ	พนักงาน สำนักงาน ททท. ภาคเหนือ เขต 1

ผลการสัมมนา ในช่วงเช้าหลังจากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอร่างผลการศึกษาคือต่อที่ประชุมฯ ที่ประชุมได้ซักถามผู้วิจัยในประเด็นที่สงสัย และได้ดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยพิจารณาให้ความเห็นชอบกับร่างผลการศึกษาคือของผู้วิจัย และมีประเด็นเพิ่มเติมซึ่งถือได้ว่าเป็นการเพิ่มมุมมองให้รอบด้านขึ้น และเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งของปัจจัยที่กำหนดความพร้อมของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวในภาคเหนือตอนบน อีกด้วย และในช่วงบ่ายมีผลสรุปกลุ่มย่อยที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบนต่อไปได้ รวมทั้งสามารถนำบางส่วนไปเป็นส่วนเสริมที่สำคัญ ทำให้ปัจจัยในการกำหนดความพร้อมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3 วิธีการวิเคราะห์ และประมวผล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์และประมวผลโดยพิจารณาจากแนวคิด ทฤษฎี ที่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แนวคิดของนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ ภาคเอกชน ที่ให้สัมภาษณ์ไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งในนี้มีแนวคิดทฤษฎี ที่ประมวผลได้และมีความสำคัญในการทำการวิจัยครั้งนี้ 6 แนวคิดทฤษฎี คือ แนวความคิด เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชน แนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของธุรกิจนำเที่ยว และ แนวความคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน การดำเนินธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ พิจารณาร่วมกับสถานการณ์ความเป็นจริงของการประกอบธุรกิจ นำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการ ที่ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยให้ผู้ช่วย ผู้วิจัยเป็นนักท่องเที่ยวซื้อทัวร์ที่ผู้ประกอบการเสนอขายว่าเป็นรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้ได้ ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามเบื้องต้นว่าตนมีรายการ นำเที่ยวเชิงนิเวศและผู้ประกอบการที่ทำให้สาธารณชนเข้าใจว่าตนมีรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศ โดย สื่อต่างๆ เช่น บอร์ดหน้าสถานประกอบการ แผ่นพับ การตั้งชื่อสถานประกอบการที่ทำให้เข้าใจว่า จัดนำเที่ยวเชิงนิเวศ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 69 ราย

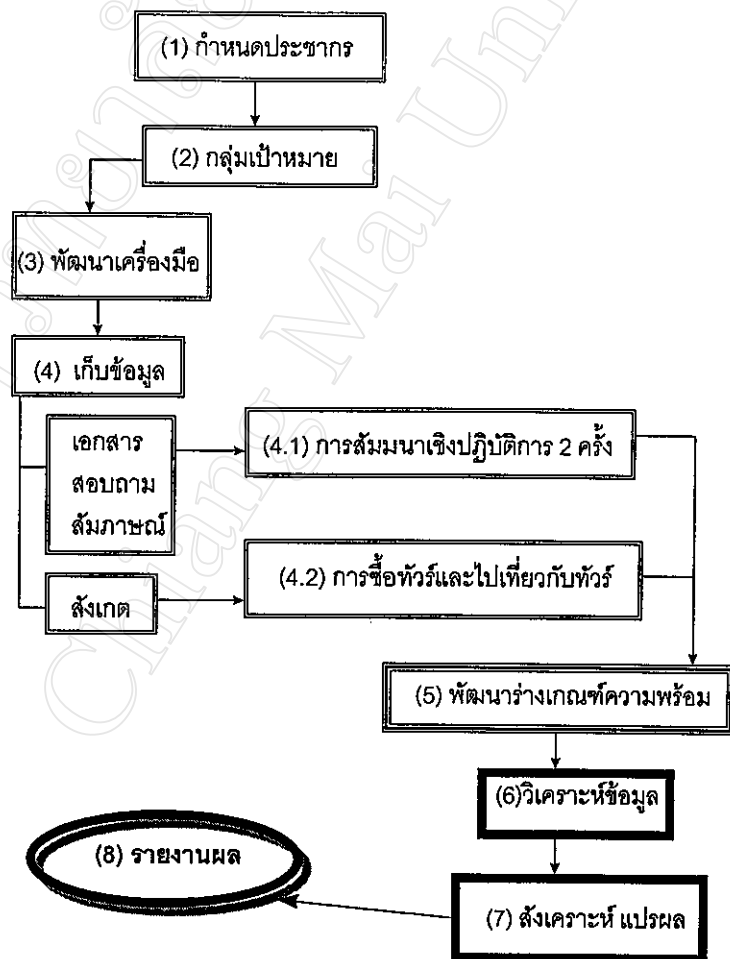
ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 โดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มานำเสนอแนวความคิดและเสนอปัจจัยที่จะนำไป กำหนดความพร้อมหรือมาตรฐานของการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศ เมื่อทราบข้อเสนอแนะ จากการสัมมนาแล้ว จึงนำแนวคิดทฤษฎี ข้อเสนอแนะจากการสัมมนาฯ และสภาพการประกอบ การจริงมาวิเคราะห์หาปัจจัยที่กำหนดความพร้อม โดยใช้หลักการพื้นฐานที่สำคัญของการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ทำการศึกษา เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เมื่อมิถุนายน 2540 คือ ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัย ด้านการจัดการ ปัจจัยด้านกิจกรรม และปัจจัยด้านองค์กร เป็นฐานคิดหลัก ทั้งนี้ พิจารณาจาก ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของผู้ประกอบการ เป็นสำคัญ

หลังจากพิจารณา วิเคราะห์ และสรุปเป็นร่างปัจจัยที่กำหนดความพร้อม ของผู้ประกอบการ ธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบนแล้ว จึงนำมาเสนอในการสัมมนาเชิงปฏิบัติ การ ครั้งที่ 2 เพื่อให้ ที่ประชุม ได้พิจารณาความเป็นไปได้ของ ร่างฯ ที่ทำการศึกษา วิเคราะห์ไว้ว่า

ผู้ประกอบการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ทั้งนี้ให้ที่ประชุมได้สอบถามประเด็นสงสัย วิเคราะห์ วิวิจารณ์ รวมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ต่อไป

ในส่วนของเกณฑ์ความพร้อม ที่กำหนดไว้ ได้พัฒนาวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากปัจจัยที่กำหนดความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นคือ ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านกิจกรรม และปัจจัยด้านองค์กร แล้วนำมาพิจารณาร่วมกับสภาพความเป็นจริงของการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบัน เพื่อให้เกณฑ์ที่ได้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และเอื้อต่อการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการไปเป็นลำดับ จนถึงระดับที่พึงประสงค์ ต่อไป

ขั้นตอนของการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ แสดงได้ ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย